

[Udenrigsministeren]

formentlig forudsætte en forøgelse af industrieksportens andel af den samlede eksport og en øget diversifikation af eksporten, omfattende såvel industri- som landbrugsprodukter.

6. Eksporten til Østeuropa og Sovjetunionen af stigende interesse

Danmarks eksport til Østeuropa og Sovjetunionen har traditionelt kun udgjort en beskednen del af den samlede eksport, ca. 2 pct. Den geografiske nærhed af markedet og de store befolkningsgrupper i disse lande skulle under forudsætning af et mere frit handelssamkvem og tilstrækkelige finansieringsmuligheder på længere sigt være af betydelig kommerciel interesse og give bedre muligheder for en forøgelse af dansk eksport. Der er derfor grund til, at dansk erhvervsliv er opmærksomt på de muligheder, som disse markeder frembyder i de kommende år.

Det opbrud i det økonomiske mønster, som allerede kunne noteres i de fleste østeuropæiske lande og i Sovjetunionen i 1988, er i forstærket grad blevet fortsat i 1989. Det overlades i øget omfang til de enkelte produktionsvirksomheder at tage ansvaret for egen drift, også for handelen med udlandet. Mest markant har udviklingen været i *Polen* og *Ungarn*, hvor bestræbelserne koncentrerer om at styrke den private sektor og indføre markedsøkonomiske tilstande. Også *Tjekkosllovakiet* og *Bulgarien* er i færd med at decentralisere styringen af samfundsøkonomien, om end udviklingen i disse lande går i et noget langsommere tempo. Den seneste udvikling i *DDR* indebærer, at der må forventes påbegyndt økonomiske reformer, som på længere sigt kan give særdeles gode muligheder for en forøgelse af dansk eksport. I denne forbindelse bør dansk erhvervsliv ikke mindst være opmærksomt på mulighederne for underleverancer til eksportører i Forbundsrepublikken Tyskland, som må forventes at få særlige fordele ved eksport til *DDR*.

I *Sovjetunionen* er »perestrojka« fremdeles kodeordet for den økonomiske reformproces. Uddelegering af beslutningskompetence og udenrigshandelsrettigheder til de enkelte produktionsenheder fortsættes. Særlig interesse for dansk erhvervsliv frembyder udviklingen i de baltiske republikker. Det er planlagt, at Estland, Letland og Litauen i princippet skal have økonomisk selvstændighed fra 1. januar 1990,

og de skulle derefter i vid udstrækning selv direkte kunne varetage deres handelsforbindelser med udlandet. En positiv udvikling i Sovjetunionens økonomi vil i vidt omfang være afhængig af opretholdelse af en stor produktion og eksport af energiprodukter.

De største problemer for en udvidelse af handelssamkvemet udgøres dels af flere Østlandes valutaknaphed og dels af det forhold, at virksomhederne i disse lande ikke råder over den fornødne ekspertise og management til at håndtere udenrigshandelsforretninger. Dansk erhvervsliv bør i denne forbindelse være særlig opmærksomt på de finansieringsmuligheder, der er ved at blive tilvejebragt internationalt med henblik på at styrke den økonomiske udvikling i specielt Polen og Ungarn. F.eks. har EF besluttet at stille 200 mio. ECU til rådighed i form af gavebistand, bl.a. til samarbejdsprojekter. For at Danmark kan bidrage til at understøtte reformprocessen i Østlandene, har regeringen fremsat forslag til lov om en investeringsgarantiordning og en investeringsfond for disse lande. På indeværende tidspunkt forudsættes det, at der gives prioritet til investeringer i Polen og Ungarn. Disse midler vil kunne udnyttes af dansk erhvervsliv til at sikre en større eksport på længere sigt.

Der kan i dansk erhvervsliv generelt spores en stigende interesse for samhandel med Østeuropa og Sovjetunionen. Markedernes større åbenhed mod omverdenen byder på nye og hurtigere forretningsmuligheder, men generelt set har reformprocessen ikke hidtil gjort markedsbearbejdelsen lettere.

Det er udenrigstjenestens sammenfattende vurdering, at de kommende år vil give muligheder for en forøgelse af den danske eksport til Østeuropa og Sovjetunionen, såfremt den påbegyndte politiske og økonomiske liberaliseringsproces bliver videreført. I denne forbindelse vil udviklingen i de pågældende landes kreditværdighed være af stor betydning, ligesom dansk erhvervsliv selv bør fortsætte med at udvise et øget engagement i Østhandelen, ikke mindst over for nye samarbejdsformer, herunder joint ventures.

7. Det indre marked og strukturfondene

Vilkårene for en meget betydelig del af dansk eksport vil ændre sig i de kommende år som følge af realiseringen af *det indre marked* i EF i